

**Marie
Formáčková**

PŘEŠLÉ MRAZEM

Pro ženy,
které si umí
vychutnat život
v každém věku

N+J

Přešlé mrazem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

Marie Formáčková

Přešlé mrazem – e-kniha

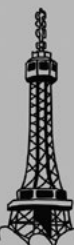
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Marie
Formáčková

PŘEŠLÉ MRAZEM

Pro ženy,
které si umí
vychutnat život
v každém věku

N+J

Když po přezrálých hroznech přejde mráz, vinaři jásaají, bude ledové víno! Mišpule německá, což jsou taková malá jablíčka, je dokonce požitelná až poté, co ji mráz dočista spálí. Podobně je na tom klikva, některé druhy brusinek, stejně jako jeřabiny, trnky, černý jeřáb, šípky nebo dřín... Až když přezrají a přejdou mrazem, teprve pak jsou k jídlu. S lidmi je to podobné. Teprve, když projdou ohněm a vodou, když je neskolí tajfun a neudělají nic, co by jim u posledního soudu neprošlo, mohou si oddechnout. Je fajn nasbírat spoustu zkušeností a zážitků, mít o čem vyprávět a nač vzpomínat. Zároveň si také uchovat radost z každého dne a mít ještě sílu pouštět se do různých dobrodružství a lásek. Protože člověk má na světě jenom jednu jedinou povinnost. Být šťastný.

I.

„Archeolog je ideální manžel. Čím je jeho žena starší, tím je pro něj zajímavější.“

*Agatha Christie (1890–1976),
anglická spisovatelka*

FRANTIŠKA

Dívala se na pevně zavřené oči svého manžela a s úžasem si uvědomila, že je jí úplně jedno, jestli je ještě někdy otevře, nebo už se na ni nikdy nepodívá. I kdyby ji mučili, tak by se k těmto myšlenkám nepřiznala, ale byly tu a ona se jim nebránila. Proč taky, sama sobě už dávno nelhala. Věděla, že nemoc jejího manžela je definitivní, že už se s ní nedá nic dělat, protože patří mezi ty, na které zatím není lék. Samozřejmě se ve směsi jejích pocitů objevily i výčitky svědomí. Trápily ji však jen trochu, protože pouze ona sama věděla, jak často si přála, aby už se ráno neprobudil, aby už měla pokoj od těch jeho nekonečných zbytečných řečí, výtek, připomínek a dobře míněných rad. Všechno věděl líp, všude byl stokrát a na řešení každé situace měl osvědčený recept. Ovšem realizovat ho musel někdo jiný. Seděla u jeho postele, protože bylo slušné a žádoucí setrvat po boku muže, s nímž prožila víc jak

čtyři desítky let. Avšak upřímně řečeno, kdyby jí to laskavé řádové sestry, které v tomto zařízení smutku a beznaděje slouží, zakázaly, neměla by jim to za zlé. Ony ji ale několikrát za sebou ujistily, že může být u lůžka svého chotě, jak dlouho bude chtít, a tak zůstala. Nakonec jim za to byla vděčná, protože to pro ni bylo něco jako terapie.

Dostala se do zvláštní nálady. Byl to klid a mír, který se jí rozlil někde uvnitř, tam, kde by asi byla duše, kdyby existovala. Uvědomila si, že v jeho přítomnosti vlastně nikdy klidná nebyla, a napadlo ji, že možná proto se u lůžek odcházejících vysedává. Aby byl čas na jakési poslední souznění.

„Vysvětli mi, proč to takhle nešlo i dřív? Bylo by pěkné jen tak spolu mlčet, ale tys mluvil i ze spaní,“ řekla ke svému překvapení nahlas a měla pocit, že cosi ve tváři jejího manžela se zachvělo. Ale asi to byl jenom stín, který po jeho nezvykle klidném obličejí přeběhl. On zůstával dál nehybný a kdesi za hranicemi světa, ve kterém byla pořád ještě ona. Kupodivu celkem zdravá, i když byla skoro o dva roky starší než on. Což jí taky celé roky opakovaně servíroval. Kdykoliv s ním nesouhlasila, zcela určitě pronesl, že lidé jejího věku nemají na podobné věci buňky, schází jim pochopení nebo jsou prostě už staří. Nemohla si postěžovat, že jí není dobře nebo ji něco bolí, protože přesně věděla, co by následovalo: „A čemu se divíš, vždyť už máš svoje léta, přece už jedeš na přetočený tachometr,“ tuhle větu měl

mimořádně rád a vždycky ho pobavila. Že se směje jenom on, to mu ani trochu nevadilo.

Když tady teď ležel, dal se v jeho rysech při troše představivosti vysledovat někdejší půvab, který byl prvotní a možná jedinou příčinou, proč se do něho tenkrát zamilovala. Od té doby si tisíckrát kladla otázku, jak je možné, že se nechala tolik unést jen jeho vzhledem a suverénním vystupováním. Věděl, jak na své okolí působí, hlavně tedy na ženy, a to mu dodávalo sebevědomí. Ona to ale vyhodnotila úplně špatně. Domýšlivost zaměnila za silnou osobnost a lhostejnost vůči ostatním lidem za výjimečnost. Především jí dělalo dobře, že právě vedle ní je ten kluk, kterého nikdo nepřehlédne. Později si přiznala, že už tehdy si mnohokrát uvědomila, jak moc toho musí přehlížet a tolerovat. Ale dělala to, protože ho prostě chtěla a byla přesvědčená, že během společného života se všechno spraví.

Samozřejmě se nespravilo nic, naopak to bylo mnohem horší, jelikož jí brzy došlo, že není až tak snadné přetvořit někoho k obrazu svému. Lidé jsou už nějak uplácáni a bylo by naivní domnívat se, že je možné něco na tom změnit. Dá se mluvit o drobných korekcích, ale podstata zůstává. Melancholik bude vždy melancholikem, cholerik cholerikem. Naštěstí život nabízí možnost opravné zkoušky. A ta má mnoho podob. Je možné odejít a najít si někoho jiného, jsou ale i mnohem drastičtější varianty, o kterých však Františka nikdy neuvažovala.

Ne snad, že by byla nerozhodná nebo zbabělá. Vlastně pořád přemýšlela o útěku, o rozvodu, ale nikdy k tomu nedošlo. Byla s tím spojená velká řada problémů. Hlavní komplikaci představoval společný byt, jelikož nebyl dost komfortní, aby se dal prodat natolik výhodně, že by místo něj mohli koupit dva menší. Jeden pro něho, druhý pro ni a dceru. Kdyby to ovšem dobře dopadlo, protože kdykoliv o něčem takovém začala mluvit, prohlásil, že požádá o svěření dcery do své péče. Čehož se trochu bála vzhledem k tomu, že jeho bratr byl vlivný soudce a určitě by mu v tom pomohl.

Tenkrát na začátku jejich společného života byl vážně krásnej. Tak trochu jako Alain Delon a dodnes si vybaví, jak ztratila dech, když ho poprvé uviděla. Tedy ne Alaina Delona, s ním se nikdy osobně nesetkala, ale svého budoucího manžela. Její oči se potkaly s jeho a ona byla přesvědčená, že tohohle pohledu se nikdy nechce vzdát. Byl to prostě nesmírně pohlednej kluk, její spolužák z vysoké školy, z ročníku, ale i z celé školy suverénně nejhezčí. Usilovala o něj, chvíli trvalo, než ji vůbec zaregistroval, ale pak mu párkrát dobře napověděl, předělala mu ročníkovou práci, se kterou neuspěl, a díky tomu se tak nějak plíživě dali dohromady.

Je velmi těžké vzdát se krásy. Tuhle větu po mnoha letech svého manželství uslyšela ve filmu *Pretty Woman*

a našla v ní odpověď na zásadní otázku svého života. Proč nikdy neutekla? Na ten film se tenkrát dívali spolu v televizi, a když ta věta zazněla, tak řekla: „To je fakt.“ A jako už mnohokrát mu přihrála. A jako už mnohokrát ji svou jedovatostí překvapil: „Ale ty ses přece žádný krásy vzdávat nemusela, protože krásná jsi nikdy nebyla.“

Nechala to bez komentáře, tohle nebylo nic, co by ji zasáhlo. Za krasavici se nepovažovala, stačilo jí bohatě to, co od přírody dostala. Průměrnou výšku, průměrnou váhu, vlasy ani světlé, ani tmavé, zato vlnité a husté, takže ušetřila za kadeřníka, oči dvoubarevné a docela hezké nohy. Jiné na tom byly hůř.

Vzali se, aniž by museli, a z jeho strany to se vší pravděpodobností byla vypočítavost. I když ona si myslela, že mu imponuje tím, jak lehce si všechno pamatuje a jak bezproblémově proplová všemi studijními nástrahami. Nikdy o tom nemluvili, ale bez ní by zřejmě nedostudoval. S každou zkouškou měl problém, ani jednu snad neudělal napoprvé, ročníkové a jiné práce byly nad jeho síly, s žádnou si neporadil. Možná ani nechtěl. Nebavilo ho číst nezáživné texty, nedokázal soustředěně sedět a psát. Studoval kvůli ambiciózním rodičům obor, který ho vůbec nezajímal, pravdou ale je, že ani po čtyřiceti letech nepřišla na nic, co by pro něho bylo vhodnější. Patřil k lidem, kteří chodí do zaměstnání, protože prostě musejí. Kdyby přišel na svět v pozdějších letech, asi by mu vůbec nedělalo problém být v evidenci na

úřadu práce a pobírat dávky. Jenomže tenkrát to nešlo, a tak pracoval, i když se mu nechtělo. Možná by bylo všechno jinak, kdyby se vyučil automechanikem.auta ho bavila, zajímal se o ně a rozuměl jim.

Studovala tedy za dva a nestresovalo ji to. Bez problémů stihla napsat svoji ročníkovou práci i tu jeho. Respektive tu jeho nejdřív a teprve pak svoji. I na zkoušky se s ním učila a fakt to dalo práci mu nějaké vědomosti do hlavy nasoukat. Hloupý nebyl, to by mu křivdila, dobře se vyznal v muzice, ve filmech, miloval cestopisy a se svými zeměpisnými znalostmi by uspěl v každé vědomostní soutěži. Ale číst něco, co ho nezajímalo, k tomu ho nikdo nepřinutil.

Dítě měli až po několika letech, když dostudovali, on absolvoval vojenskou službu a ona získala naprostou náhodou od jedné příbuzné byt. Neplánovali ho, prostě bylo na cestě a brali to jako přirozený vývoj jejich vztahu. Tedy aspoň ona to tak brala a moc to s ním neřešila. Tehdy už toho spolu vůbec řešili málo. Jen doma se většinou hádali, když se tam náhodou sešli, protože ona všechno dělala špatně, nedbale uklízela, jídlo buď přesolila, nebo nedosolila, buď bylo moc horké, nebo studené, každopádně nikdy nebylo akorát. Ale na to si rychle zvykla, neměla moc času zabývat se podobnými hloupostmi, pracovala a starala se o dítě. Zůstala na vysoké škole jako vědecká síla, dál studovala a ještě k tomu začala učit, nedělalo jí proto žádný problém doma vypnout a skoro ho nevnímat.

On se v práci na rozdíl od ní moc nepředřel. Jeho otec mu sehnal místo v jednom ze zbytečných výzkumných pracovišť, bez nichž by se lidstvo zcela jistě obešlo, ale kdyby podobných pracovních míst nebylo, řada vysokoškolsky vzdělaných lidí by asi zůstala bez možnosti každé ráno se někde sejít, vypít několik káv, občas něco oslavit a probrat světové i domácí události.

„Nejdřív si pořádně omrkni jeho rodiče,“ radil jí kdysi starší bratr, který už měl se vztahy několikaleté zkušenosti, ale ona ho snad ani pořádně neposlouchala a na jeho slova si vzpomněla až po letech. Měl pravdu, měla to udělat. Tchán cholerik, tchyně hysterka, takže se u nich doma zásadně komunikovalo zvýšeným hlasem. Často se oba hádali, vzájemně se neposlouchali, jen jako by chtěl každý z nich vykřičet do světa svoje frustrace, svou nespokojenost a vztek. Takže on vlastně ani nemohl být jiný. Pokračoval v tom, v čem vyrostl a co mu připadalo přirozené.

Příroda je ale hodně potměšilá. Když do někoho vsadí problematickou duši, tak mu to zase jinde vynahradí, zřejmě aby žádný z lidských exemplářů nebyl zbaven možnosti najít si někoho do páru a předat další generaci svůj genetický materiál. Někdo je vtipný, jiný inteligentní, další zase dobře maluje, zpívá nebo hraje na nějaký nástroj. Františkovi nadělila atraktivní zevnějšek, aby ho někdo chtěl, aby ho chtěla Františka, která sice příliš krásy nepobrala, zato byla příjemná, rozvázná, chytrá a schopná.

Vlastně si nebyli v ničem podobní. Františka přišla z úplně jiného prostředí, měla klidné a pohodové rodiče a stejně klidného a pohodového staršího bratra. Ani si nevybavovala, jestli se někdy doma hádali. Možná ano, ale nikdy to nebylo natolik zásadní, aby si to pamatovali nebo vyčítali. I nějakou facku s bratrem občas od mámy dostali, ale jejich duši to nezranilo, tehdy se prostě děti tímto způsobem vychovávaly a žádnému z nich to pozdější život nezkomplikovalo.

A vyrovnaná Františka do svého klidu vpustila neklidného a nevyrovnaného Františka. A právě stejné křestní jméno, které oba zdělili po předcích, bylo to hlavní, co je zaujalo a vlastně je dalo dohromady. Posléze je také spojilo společné příjmení a po několika letech i dcera. Františka jí dala jméno Adélka a František byl kvůli tomu nějaký čas uražený. Předpokládal, že se dcera bude jmenovat po něm, protože u nich v rodině to tak chodilo od nepaměti a nikdo z předků po otcově linii se nejmenoval nikdy jinak než František. „František se bude jmenovat syn,“ uklidnila ho Františka, ale už tehdy věděla, že žádné další dítě nebude.

Ostatně ani on po rozvětvené rodině netoužil. Jak vždycky říkal, děti ho moc nebavily, ale pravdou bylo, že mu nebylo zatěžko vyrazit s kočárkem na procházku. Později zase organizoval výlety na hory, protože hrozně rád lyžoval, a o jedněch Vánocích prosadil, aby si vzájemně nadělili kola. V létě pak vyrazili na dovolenou, během níž ušlapali stovky kilometrů, a Františka

si v duchu přísahala, že se k něčemu takovému už nikdy přemluvit nenechá.

Dcera byla povahou po ní, měla hodně kamarádek, spoustu zájmů a nikdy své rodiče příliš neřešila. Ani k tomu nebyl důvod, protože Františka nebyla z těch matek, které dítě zatěžují starostmi dospělých. Naopak se snažila, aby Adélka viděla svého otce v tom nejlepším světle, což jí ale občas dalo hodně práce.

František se v zaměstnání pracovně příliš nerealizoval, což si však vynahrazoval vztahy se svými kolegyněmi, které se zřejmě nudily stejně jako on. Pravdou ale je, že se do něho občas některá i zamilovala, čemuž se Františka příliš nedivila. Jednak si uvědomovala, že jí se to stalo také, navíc objektivně přiznávala, že František vypadá pořád dobře. Však o sebe také pečoval, cvičil, každý den začínal sklenicí vody se dvěma vymačkanými citrony. Aby se prý líbil holkám.

Šel lehkým krokem od jednoho vztahu k dalšímu a Františka je nepočítala. O mnohých se určitě ani nedozvěděla, ale občas jí někdo něco řekl, dokonce ji párkrát některá jeho přítelkyně vyhledala, aby si s ní na rovinu promluvila o budoucnosti. Respektive o tom, kdy se Františka konečně se svým mužem rozvede a uvolní ho pro ni. Rozvedla by se, dokonce mu to několikrát navrhla, ale on o tom nechtěl ani slyšet. Vždycky se zhroutil, pak prosil, sliboval, že už se to nikdy nebude opakovat. Chvíli dal pokoj, ale nakonec to zase přišlo.

Člověk si ale zvykne na všechno, říká se, že i na šibenici. S tím sice zkušenosti neměla, ale na jeho nevěry, nespolehlivost a lhaní si opravdu zvykla. Nebylo to tak jednoduché, uráželo ji to a věděla, že je nedůstojné v takovém vztahu setrvávat. Nechtělo se jí ale brát iluze svým i jeho rodičům o tom, že jsou dobrá rodina. Asi tak i působili, Františku to ovšem stálo hodně sebezapření. Párkrát jen stěží odolala pokušení v situacích, kdy mohlo být tak jednoduché tomu všemu udělat konec. Jednou ji to napadlo na rozhledně, když se dost nebezpečně nahýbal přes zábradlí, aby si udělal pěknou fotku. Bývalo by stačilo do něho trochu strčit. Ruce měl zaměstnané fotoaparátem, těžko by se stihl něčeho chytit. Další podobná myšlenka přišla na dovolené, když se kochal pohledem z příkrého srázu hluboko dolů do údolí. Stačilo jen trochu se o něj opřít rukama...

Ale neudělala to, zdravý rozum ji ani jednou neopustil. Byly to pouhé představy. Nakonec si i ona našla někoho, kdo ji dokázal chápat a milovat, i když jen tu a tam. Dala se dohromady se ženatým kolegou, který na tom byl podobně jako ona. Ačkoli důvody jeho neharmonického manželství spočívaly v něčem docela jiném. Jeho žena byla sice křehká jako víla, ale měla duši generála. Nediskutovala s ním, nýbrž udělovala rozkazy a vyžadovala jejich bezpodmínečné plnění. Neexistovala změna plánů, pozdní příchod nebo vstávání bez budíku.

Scházeli se léta, vzájemně si poskytovali malé porce něhy, které je oba smiřovaly s tím, co mají doma. Možná to dělaly výčitky svědomí, ale díky tomu, že měli jeden druhého, byli pak se svými zákonnými partnery klidnější. „Když na mě mluví, nevnímám ji a myslím na tebe,“ říkával Františce a ona na tom byla podobně. Často se vracela ke chvílím, které spolu prožili v ateliéru jeho kamaráda výtvarníka.

Teď už se ale téměř nevidali, protože jeho manželka pořídila chalupu, kde po odchodu do důchodu trávili takřka celý rok, a on tam musel být s ní. Auto měli jenom jedno, takže do svého bytu ve městě přijížděli společně a společně také odjížděli. Vycházky od své manželky dostával málokdy a upřímně řečeno, Františce to bylo jedno. Ani se neměli kde scházet, protože kamarád o svůj ateliér dávno přišel.

Když se mu někdy podařilo přijet, hned Františce volal a chtěl se s ní vidět. Lákal ji do svého bytu, ale to ona odmítala. A tak se párkrát šli někam posadit, a Františka dospěla k závěru, že jemu to stačilo. Někdejší milostné zaujetí vyprchalo, změnila se i témata jejich rozhovorů a při posledním setkání si vlastně neměli co říct. Respektive ona neměla co říct jemu, on mluvil v jednom kuse. Hlavně o tom, jak parádní česnek se mu podařilo vypěstovat a že vyřešil problém s hryzci. Františka byla ale na vůni česneku alergická a neměla nejmenší tušení, co je to hryzec. Zнала jen krtka, a to ještě pouze toho, kterého kreslil Zdeněk Miler.

„Tak tady teď ležíš a konečně mlčíš,“ řekla Františka svému muži a uvědomila si, že je to vlastně poprvé, kdy mu může v klidu sdělit, co si myslí, aniž by jí do toho skočil a překřičel ji. „Mně si pokazil, cos mohl, a sobě sis taky lepší život neudělal,“ dodala a natáhla ruku po té jeho, ale pár milimetrů od ní se zastavila. Nedokázala ho za tu jeho nehybnou ruku vzít a sevřít ji. Připadalo jí to příliš intimní a poněkud nepatřičné.

„A víš, že je docela fajn si s tebou povídat?“ naklonila se nad jeho klidný obličej a usmála se. „Teď mi došlo, že vlastně ani nevím, co bys chtěl zahrát na pohřbu. Nikdy jsme se o tom nebavili, protože tebe snad ani nenapadlo, že nejsi věčný a matka příroda tě nezachová jako umělecký artefakt pro příští generace. I když, taková krása jako kdysi už to není. Ale bylo to příjemný, když jsme se spolu někde objevili, dělalo mi dobře, jak na tebe ženské koukají, přestože jsem věděla, že si v duchu kladou otázku – jak je to možný, že si ten krásnej chlap vzal takovou obyčejnou ženskou. Šedou myš, jak jsem jednou zaslechla.

Jo, je to tak, krasavice jsem nikdy nebyla, jen průměrná ženská. Ale vždycky jsem se dokázala postarat o vás všechny, vydělávala jsem mnohem víc než ty a ani jednou jsem ti to nepředhodila. Nechtěla jsem tě ranit, na rozdávání podpásovek jsme přece měli tebe, to stačilo. I když jsem tisíckrát měla na jazyku větu,

kteřá by tě určitě krásně zasáhla, spolkla jsem ji. Většinou u toho totiž byla naše dcera a kvůli ní jsem se musela ovládat.“

Františka se odmlčela a dlouze se zadívala na tvář na polštáři. „Pamatuješ, jak si mi říkal, že se na mě jednoho krásného dne vykašleš a já zůstanu jako kůl v plotě, protože si o mě nikdo ani kolo neopře? Tak je to tady. Zůstala jsem jako kůl v plotě. Ty jsi pryč, dcera už je taky pryč, protože si našla s tím svým přítelem podnájem, a já jsem v bytě sama. Ano, jsem jako kůl v plotě, ale dost by ses divil, jak může být takovej kůl šťastnej. To je taková krása, přijít domů a mít klid, dělat si, co se mi právě dělat chce, nebo taky nedělat vůbec nic. Neutírat každý den prach, nelítat po bytě s vysavačem, klidně nechat neumyté nádobí do druhého dne... Pozvat si kamarádky, bývalé kolegy, někdejší spolužačky a spolužáky. Tohle jsem si nikdy dovolit nemohla, protože by ti to jednak vadilo, a hlavně jsem nechtěla své návštěvy vystavovat tvé naštvanosti, kterou jsi i beze slov dokázal dávat najevo.

A to stačilo, aby přišla na kus řeči třeba jenom sousedka. Jo, to byla vydařená epizoda v našem společném životě. Mně jsi vyčetl, když jsem ji jednou pozvala, že u nás dělá bordel, protože trochu nadrobila na ubrus koláč, který jedla. A pak tě její manžel našel u nich doma v celkem jednoznačné situaci, i když přímo v ložnici to nebylo... No, ale na kuchyňské lince ti to vyhovovalo, asi jsi to viděl v nějakém filmu. Rád ses

choval jako ti hollywoodští hrdinové. Takže mě to ani nepřekvapilo... Tenkrát ti zřejmě nevadilo, že drobí, asi jste nic nejedli. Bylo to dost trapné, hlavně pro mě a jejího manžela. Jeho tenkrát dokonce napadlo, že bysme vám to měli vrátit a zachovat se stejně, ale neudělali jsme to. Ne proto, že by sis to nezasloužil, ale on se mi ani trochu nelíbil.

Zrovna dneska jsem souseda potkala, když jsem šla za tebou. Ptal se, jak to vypadá, já mu popravdě odpověděla, že je to beznadějně, a on jen tak prohodil, že to snad nebude dlouho trvat a pak mi bude líp. Byla to trochu nečekaná reakce, ale měl pravdu. Kdybychom neměli tu společnou hořkou vzpomínku, asi by takhle nezareagoval, ale my dva si nic předstírat nemusíme. Já vím, jsem cynická, když ti to tu vykládám, přitom si nejsem jistá, že mě nevnímáš. Třeba to všechno slyšíš a říkáš si, že by sis na poslední cestu zasloužil milejší slova. Ale zase se mylíš. Nezasloužil. Dokonce si myslím, že bych tu ani nemusela být a mohla tě nechat samotného. Ale teď už to s tebou vydržím, protože vím, že se mi život konečně ukazuje z té lepší stránky.

On by se mi ale ukázal i bez téhle tvé nemoci, kterou ti opravdu nepřeju. Nikdy jsem nikomu nic zlého nepřála, jen se prostě s určitými věcmi umím vyrovnat. Takže jsem byla vyrovnaná i s tebou, ale jinak, než sis asi myslel. Když se naše dcera rozhodla, že bude žít s tím svým přítelem, chtěla jsem se s tebou definitivně rozejít. Měla jsem to promyšlené, zjistila jsem